

HEMNE KOMMUNE

Ruspolitisk handlingsplan 2006 - 2009

Forord

Utvalg for livsløp har valgt forebyggende arbeid i forhold til barn og unge som planens hovedfokus. Begrunnelsen for dette er, foruten nødvendig avgrensning av planarbeidet, at kommunen har begrensede ressurser. Det er derfor nødvendig å bruke dem på de områder vi får mest igjen for innsatsen. Forebyggende arbeid blant barn og unge gir best avkastning på ressursbruken. Voksne er ikke glemt. De er også en målgruppe i planen, hovedsakelig fordi vi er viktige rollemodeller og at vår atferd er av betydning for barn og unges holdninger og atferd. I tillegg vil en holdningsendring hos voksne bidra til redusert misbruk og reduserte helseplager også blant utsatte blant oss.

Barn og unge skal selv bli voksne. Hvis vi lykkes med forebyggende arbeid, vil deres misbruk som voksne bli redusert, de får bedre helse, bedre livskvalitet, de blir bedre rollemodeller og vil igjen bidra til mindre rusmisbruk hos framtidens unge. Gruppen ”enslige voksne” som i dag er vanskelig å nå med forebyggende tiltak, blir også rekruttert blant dagens unge.

Innhold

1. INNLEDNING	4
1.1 LOVGIVING	4
1.2 OPPSUMMERING	5
2. BESKRIVELSE AV RUSMIDDELSITUASJONEN	5
2.1 UTVIKLING AV ALKOHOL- OG NARKOTIKAFORBRUKET I NORGE	6
2.2 UTVIKLING AV ALKOHOL- OG NARKOTIKAFORBRUKET I KOMMUNEN	7
2.3 RUSMIDDELBRUK SOM PROBLEM I KOMMUNEN	8
3. RUSMIDDELPOLITISKE MÅL OG STRATEGIER	9
3.1. NASJONALE MÅL OG STRATEGIER	9
3.2. KOMMUNENS MÅL OG STRATEGIER	10
3.2.1. FØRIGE PLAN	10
4. BEVILLINGER, SANKSJONER OG KONTROLLTILTAK	11
5. MÅL OG STRATEGIER FOR FRAMTIDA	12
6. HANDLINGSPLAN	12

1. Innledning

1.1 Lovgivning

Kommunens oppgaver innenfor rusforebyggende og rusrelaterte oppgaver dekkes av flere lover.

- Alkoholloven med forskrifter står sentralt. Den regulerer kommunens forvaltning av bevillingsmyndighet, kontroll av salg og skjenking, sanksjoner ved brudd og saksbehandling. I alkohollovens § 1-7d er det nedfelt en plikt for kommunen til å utarbeide alkoholpolitisk handlingsplan.
- Sosialtjenesteloven med forskrifter pålegger kommunen å forebygge og motvirke misbruk av alkohol og andre rusmidler. Kommunen skal spre kunnskap om skadevirkning av slik bruk. Rusmisbrukere og deres familier skal etter loven gis tilbud om råd, veiledning og bistand til behandling. Om nødvendig hjemler loven tvangstiltak.
- Kommunchelseloven pålegger kommunen å gi nødvendig helsehjelp til alle som bor og oppholder seg i kommunen. Rusproblemer fører ofte til helseproblemer.
- Barnevernloven pålegger kommunen å hjelpe barn som lever under forhold som kan skade deres helse og å trygge oppvekstvilkår. Rusmisbruk hos nære omsorgspersoner er ofte årsak til omsorgssvikt. Loven hjemler tvangstiltak ovenfor barn med rusproblemer.
- Smittevernloven hjemler tiltak ved alvorlige smittsomme sykdommer – dette gjelder både plikt til opplysning, behandling og tvangstiltak. Rusmisbruk kan sekundært føre til at en pådrar seg alvorlige smittsomme sykdommer.
- Lov om psykisk helsevern regulerer spesialisthelsetjenestens plikter (Helseforetakene). Kombinasjonen av rus og psykiatri gir komplisert behandling Kommunen må samarbeide tett med spesialisthelsetjenesten når det gjelder oppfølging av slike tilfeller.
- Pasientrettighetsloven § 2-5, rett til individuell plan. Pasient som har behov for langvarige og koordinerte helsetjenester, har rett til å få utarbeidet individuell plan i samsvar med bestemmelsene i kommunchelsetjenesteloven, spesialisthelsetjenesteloven og lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern.

Kommunen har ansvar for å ivareta sine særlover. For å sikre nødvendig spisskompetanse og ivaretagelse, er det valgt en hensiktsmessig organisering av dette arbeidet innenfor stab og enheter. I et slikt system er det viktig å tenke helhet og tverrfaglighet da rusforebyggende arbeid ikke kan kategoriseres eksakt til ett ansvarsområde. Alle som arbeider med barn og unges oppvekstvilkår planlegging og samfunnsutvikling for øvrig, må delta innenfor tverrfaglig arbeid og ha et helhetlig perspektiv på sin oppgaveløsning.

1.2 Oppsummering

Denne ruspolitiske handlingsplanen avløser Tiltaksplan for rusmiddelarbeidet i Hemne kommune fra 1992 med rullering i 1995. Ny plan viderefører mange igangsatte rusforebyggende tiltak. Det har imidlertid skjedd endringer i samfunnsutviklingen og tilgangen til ulike rusmidler. Nye utfordringer møtes i denne planen med forebyggende tiltak som informasjon, samordning og tilrettelegging for en livsstil fri for rusmiddelproblemer. Bevillingspolitikken vil få fokus mot ønskede rusmiddelfrie arenaer og tiltak ved brudd på bestemmelser, heller enn generell begrensning i antall skjenkebevillinger. Planen inneholder aktuell bakgrunnsinformasjon som lovgiving, beskrivelse av rusmiddelsituasjonen nasjonalt og lokalt, nasjonale mål og strategier, samt forrige lokale plan.

Siste del beskriver tiltak for å nå denne planens hovedmål:

”Redusere de sosiale og helsemessige skadene av rusmiddelbruk i Hemne”.

2. Beskrivelse av rusmiddelsituasjonen

Med rusmidler menes i denne sammenheng alkohol og narkotika / legemidler. Denne handlingsplanen retter seg mot all bruk av rusmidler.

Beskrivelse av utviklingen nasjonalt er i hovedsak hentet fra ”Rusmiddelsituasjonen i Norge – statusrapport juli 2005” utgitt av Arbeids- og sosialdepartementet.

Det er ikke gjennomført en egen rusmiddelundersøkelse i kommunen senere år. I forbindelse med ”Tiltaksplan for rusmiddelarbeidet i Hemne kommune” (1992) ble det gjennomført en egenutviklet undersøkelse. Gjennomgang av situasjonen i kommunen bygger på SIRUS (Statens institutt for rusmiddelforskning) nasjonale undersøkelse, en undersøkelse SIRUS hvert år gjennomfører om narkotikasituasjonen i utvalgte kommuner og en gjennomgang av status i Hemne kommune foretatt av utvalgte nøkkelpersonell sammen med tre ungdomsrepresentanter. Dette ble organisert som gruppearbeid rundt utvalgte problemstillinger:

- Status på – og utvikling av alkohol og narkotikaforbruket i kommunen
- Vurdering av rusmiddelsituasjonen i kommunen – hvilke problemer skaper den?
- Hvilke forebyggende tiltak er viktig å prioritere?

Foreliggende grunnlag vurderes som tilstrekkelig til å legge mål, strategier og tiltak for lokal handling.

2.1 Utvikling av alkohol- og narkotikaforbruket i Norge

Aldersgruppen 15 – 20 år:

SIRUS gjennomførte en stor nasjonal ungdomsundersøkelse i 2004:

Alkohol:

- Kraftig økning i alkoholforbruk blant ungdom i siste halvdel av 1990- årene.
- Gutter drikker mer enn jenter.
- Gjennomsnittlig debutalder i aldersgruppen ser ut til å være stabil (14,5 år for øl og omkring 15 år for vin/brennevin).
- Alkoholforbruket blant jenter øker og nærmer seg guttenes forbruk.

Narkotika:

- Cannabisbruk (hasj) økte fra første halvdel av 1990- åra fram til 2000. (17 – 19% på landsbasis oppga da at de hadde brukt cannabis noen gang).
- Deretter en viss nedgang; i 2004 ble det registrert at 13 % i den aktuelle aldersgruppen oppga at de hadde brukt cannabis noen gang.
- Bruk av andre stoffer viser utflating / nedgang de siste par år (amfetamin og ecstasy).
- Ikke registrert øket tilgjengeligheten på illegale rusmidler i de senere år.
- Undersøkelsen fra 2004 bekrefter ellers tendensen en har sett i de senere år om at andelen som uttrykker en positiv holdning til narkotika, ikke lenger øker.

Resultatene må imidlertid tolkes med forsiktighet. Den er beheftet med en feilkilde ved at svarprosenten har gått ned fra 70 % på midten av 1990- tallet til i underkant av 50 % de senere år. Man antar at misbrukere vil være underrepresentert ved at de ikke besvarer undersøkelsen. I tillegg er det en viss bekymring over at et økende antall spørreundersøkelser bidrar til lavere svarprosent.

Uregistrert forbruk gjennom hjemmebrent, legal innførsel via turistkvoter, smuglervarer og hjemmeproduksjon av vin utgjør om lag 25 – 30 % av det totale forbruket.

2.2 *Utvikling av alkohol- og narkotikaforbruket i kommunen*

Vurderinger gitt av kommunens eget fagpersonell og av representanter for ungdomsmiljøet viser følgende bilde:

Alkohol

- Alkohol er også hos oss det største problemet.
- Debutalderen er før konfirmasjonen.
- Gutter drikker mest men jentene kommer etter.
- En starter med rusbrus / øl og går over til sprit / hjemmebrent.
- Hjemmebrent er fortsatt er mye brukt og det opplyses at det er lett å få tak i.
- Konsumet foregår for det meste i helgene, men noen drikker også midt i uka.
- Noen ungdommer blir medsendt alkohol hjemmefra med begrunnelsen at da vet foreldrene hva de drikker.
- Ungdom skaffer seg alkohol via venner. Eldre ungdom kjøper alkohol til mindreårige.

Narkotika

- Det går stort sett på cannabis (hasj).
- Hasj er like lett å få tak i som alkohol.
- Problemet er utbredt. Politiet kjørte i 2004 en del uro-aksjoner som resulterte i 25 narkotikarelaterte domfellelser (hovedsakelig for misbruk). For 2005 er tilsvarende tall 8. Dette skyldes lavere aktivitet på området fra politiets side. Ingen ting tyder på at problemet avtar, snarere tvert imot.
- Det vurderes til å være mer forbruk av tabletter og at det eksperimenteres med tabletter og alkohol. Tabletter skaffes til veie i Hemne.
- Det oppgis at dette dreier seg om amfetamin. Det finnes også innslag av sovetabletter. Tablettbruken oppleves som økende.
- Dagens narkotikabrukere skiller seg ikke ut fra vanlig ungdom. Mange er "velfungerende" ungdom. Myter om narkomane endrer seg dermed.
- Den "harde kjerne" har ikke økt, men det er "miksede" miljøer hvor både brukere og ikke-brukere ferdes. På en vanlig privatfest kan det oppleves at det brukes narkotika.

Spørreundersøkelsen blant 13 – 19- åringer som ble gjennomført i kommunen (1992), gav følgende hovedbilde:

- Det er en markert overgang til alkoholbruk ved 15- årsalderen, noe som indikerer at ungdom starter festlivet etter konfirmasjonen.
- De fleste skaffer seg alkohol gjennom venner, en del får alkohol hjemme.
- Det drikkes hjemmebrent. De "legale" alkoholformene (øl, vin og polomsatt brennevin) har bare svært begrenset marked i ungdomskulturen.
- Fram til tidspunkt for undersøkelsen synes narkotika å være lite utbredt blant ungdommen i Hemne.

Undersøkelser nylig gjennomført i andre distriktskommuner i midt-norge viser at ca. 60% av 10. klassingene har vært beruset, at øl er den alkoholtypen som drikkes mest og at mange har smakt hjemmebrent. Det oppgis videre at cannabis er lett tilgjengelig og at færre både bruker

og har prøvd dette sammenlignet med nasjonale undersøkelser. Det samme gjelder andre narkotiske stoffer.

Sammenligner vi dagens vurdering av status med undersøkelsen fra 1992, kan det tyde på at vi har hatt en negativ utvikling når det gjelder debutalder for alkohol. Ved forrige undersøkelse ble debuten oppgitt til etter konfirmasjonsalder, mens det i dag antas at debuten skjer før konfirmasjonen. Dette samsvarer med nasjonale undersøkelser. Det er fremdeles venner som er den viktigste kilden til å skaffe alkohol og enkelte foreldre sender fremdeles med sine mindreårige barn alkohol. Det kan tyde på at bruk av hjemmebrent har gått noe tilbake da dette tidligere var hovedkilden til rus. Det oppgis nå at rusbrus og øl er vanlig, men at hjemmebrent fremdeles er lett å få tak i og brukes mye.

Utviklingen av bruk av narkotika har økt. Tidligere var det lite registrert, men oppmerksomheten mot at dette kunne komme, var til stede. Vi konstaterer at cannabis er vanlig, lett å få tak i og at det også er innslag av hardere stoffer.

Vi har ikke holdepunkter for å si at situasjonen i Hemne er annerledes enn i landet for øvrig når det gjelder alkoholbruk – verken når det gjelder debutalder eller utvikling ved at jenter drikker mer enn før. Det er grunnlag for å anta at mønsteret på landsbygda fremdeles er noe annerledes enn i større byer når det gjelder illegale stoffer, selv om stoffer som inntas som tabletter ikke synes å være uvanlig.

2.3 Rusmiddelbruk som problem i kommunen

Det er i dag lite offentlige fester og tilstelninger / forsamlingssteder som gruppen under 18 år kan bruke. De tilstelninger / forsamlingsstedene vi har, er rusfrie. Rusbruk skjer for denne gruppen i stor grad på private fester med lite kontroll og innsyn fra voksne. Det er også en del forsamling med bråk, bilkjøring og uro i sentrum. Det forekommer også en del hærverk og slossing. Det oppgis at det er mye aggresjon når ungdom møtes.

At fester foregår privat betyr privatisering av rusbruk og lite kontroll. Det er tidlig debutalder og midreårige blir i miljøet vurdert som voksne. Dette påvirker igjen seksuell debutalder (eldre gutter kombinert med mindreårige). Skjult vold forekommer. De som får juling skammer seg over dette og kvier seg for å varsle foreldre og gå til anmeldelse.

Det rapporteres også om økende psykososiale vansker hos barn, unge og voksne. Det er vanskelig å koble dette til rusmiddelbruk, men det er kjent at psykososiale vansker forsterkes og at behandling forverres ved rusmiddelmissbruk. Rusrelaterte problemer blant voksne nærpersoner påfører barn og unge problemer.

For øvrig vil det i vår kommune oppstå de samme helsemessige og sosiale problemer som for øvrig i landet som følge av rusmisbruk.

3. Rusmiddelpolitiske mål og strategier

3.1. Nasjonale mål og strategier

I Bondevik-regjeringens handlingsplan mot rusmiddelproblemer 2006-2008 er følgende visjon satt opp:

Visjon:

- Frihet fra rusmiddelproblemer

Hovedmål:

- En betydelig reduksjon i de sosiale og helsemessige skadene av rusmiddelbruk

Viktige strategiske mål:

- Forebygge alle typer av rusmiddelmisbruk, med særlig fokus på forebyggende arbeid blant barn og ungdom.
- Bedre tilgangen til effektiv rådgiving, hjelp og behandling for personer med rusmiddelproblemer og deres pårørende.
- Oppnå en vesentlig reduksjon i forekomsten av rusmiddelrelaterte helseskader og antallet rusmiddelrelaterte dødsfall

Strategiske mål for alkoholpolitikken:

- Redusere totalforbruket av alkohol
- Endre skadelige drikkemønstre
- Redusere ulovlig omsetning av alkohol
- Heve den gjennomsnittlige debutalderen for alkohol
- Øke oppslutningen om alkoholfrie soner, som under graviditet, i trafikken, i samvær med barn og ungdom, i arbeidslivet og i organisert fritid
- Redusere skadevirkninger for tredjepart, særlig barn av rusmiddelbrukere

Strategiske mål for narkotikapolitikken:

- Redusere tilbudet av ulovlige narkotiske stoffer
- Motvirke narkotikamisbruk, eksperimentering og rekruttering, særlig blant barn og unge under 18 år
- Øke andelen misbrukere som ved hjelp av offentlige og private behandlings- og rehabiliteringstilbud kommer seg helt ut av misbruket eller får betydelig beddret livskvalitet.
- Etablere fullgode alternativer som gjør det mulig å fjerne og motvirke åpne salgs- og samlingssteder for narkotikamisbrukere
- Redusere kriminaliteten som følge av narkotikamisbruk.

3.2. Kommunens mål og strategier

3.2.1. Forrige plan

Hemne formannskap nedsatte etter initiativ fra helse- og sosialstyret i 1990 (F- sak 203/90) ei arbeidsgruppe med mandat:

- Å utarbeide en handlingsplan som har som målsetting å redusere rusmiddelbruken i Hemne kommune.

Forrige plans delmål:

- Å motivere sentrale personer i ungdoms- og foreldremiljøene til medansvar for spredning av informasjon og opplysning om rusmiddelbruk.
- Å bryte det synet at alkohol hører med i sosiale sammenhenger så snart ungdom er konfirmert. Ungdommen må gis selvtillit og styrke til å more seg uten bruk av kunstige stimulanser.
- Å styre alkoholbruken i kommunen – både mot lavere forbruk og mot forbruk av svakere alkoholssorter.
- Å gjøre rusmiddelarbeidet til et satsingsområde i Hemne kommune i åra som kommer. Arbeidet må samordnes, og det må sikres at rusmiddelplanen følges opp.

Oppnådde mål

Ved en gjennomgang av eksisterende rusplan framgår det at gjennomførte tiltak i stor grad samsvarer både med nasjonale strategier og lokale plan. Tiltakene har særlig relevans til siste delmål.

- Holdningsskapende tiltak i skolen – bl.a. er Hemne kommune blitt MOT-kommune. Det er også kjørt kampanjer i skolen med forskjellig innhold og tiltak er kommet inn på skolens virksomhetsplan.
- Kontinuerlig kompetanseoppbygging blant kommunens personell rettet mot rusområdet. Kompetanseoppbyggingen er tverrfaglig.
- Frivillige lag og organisasjoner mottar støtte og kommunen har støttet opp under investering og drift av idrettsanlegg.
- Kulturskolen er styrket.
- Det tverrfaglige arbeidet rundt utsatte barn og unge er styrket gjennom en fastere organisering, felles mål, rutiner og avviksmelding.
- Kommunen har etablert SLT – Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak i samarbeid med lensmann.
- Det er etablert et eget tverrfaglig rusprosjekt som har utarbeidet brosjyre og rutine for håndtering av melding om rusmisbruk.

- Det er etablert ei arbeidsgruppe under SLT som skal koordinere det forebyggende arbeidet i kommunen.
- Det er delt ut premier for beste stil om temaet ”rus” i ungdomsskolen.
- Stilling som klubbleder er utvidet fra 50 % stilling til 100 % stilling. MOT / SLT er lagt til stillingen.
- For å skape trygghet i sentrum er det etablert nattravnordning i Hemne.

Mål som ikke er oppnådd:

- Kommunen har ikke lyktes med å heve debutalder og å styre alkoholbruken i kommunen – både mot lavere forbruk og mot forbruk av svakere alkoholsorter.
- Kommunen har ikke lyktes med å bryte det synet at alkohol hører med i sosiale sammenhenger så snart ungdom er konfirmert. Ungdommen må gis selvtillit og styrke til å more seg uten bruk av kunstige stimulanser.
- Å motivere sentrale personer i ungdoms- og foreldremiljøene til medansvar for spredning av informasjon og opplysning om rusmiddelbruk. Vi har ikke lyktes i å identifisere tegn på et klart og bredt engasjement som setter spor. Et positivt element er at foreldre / voksne har etablert nattravner i Hemne og at de deltar i vakter.)

4. Bevillinger, sanksjoner og kontrolltiltak

Under gis en summarisk gjennomgang av bestemmelser i alkoholloven som er sentrale i forhold til kommunal bevillingspolitikk. Det henvises til alkoholloven med forskrifter for fullstendige og eksakte bestemmelser.

Bevilling

Alle som skal selge og skjenke alkohol må ha bevilling. Kommunens ansvar er å behandle søknad om salgsbevillinger (salg fra butikk for konsum utenfor salgsstedet) og skjenkebevillinger (salg for konsum på skjenkestedet). Kommunen skal behandle salgsbevilling for alkoholholdig drikk opp til 4,7 volumprosent alkohol og skjenkebevilling for alkoholholdig drikk opp til 60 volumprosent alkohol.

En bevilling gjelder for et bestemt lokale og en bestemt type virksomhet. Bevillingen kan for en enkelt anledning utvides til å gjelde også utenfor skjenkestedet. Kommunestyret kan også gi en eller flere bevillinger som ikke er knyttet til bestemt person eller skjenkested, og kan tillate at en eller flere av disse bevillinger blir utøvd på steder som godkjennes for en enkelt anledning og for deltakere i slutte selskap.

Kommunestyret kan delegere avgjørelser i enkelttilfeller. I Hemne er rådmannen delegert fullmakt til å gi ambulerende skjenkebevilling, utvide skjenketid og å gi tillatelse for skjenking utenfor skjenkestedet for enkeltanledninger (K-sak 10/04).

Sanksjonsmuligheter

Kommunestyret kan inndra salgs- og skjenkebevillinger for resten av bevillingsperioden eller for en kortere tid.

Ved vurdering av om en bevilling bør inndras og for hvor lenge, kan det blant annet legges vekt på type overtredelse, overtredelsens grovhet, om bevillingsinnehaveren kan klandres for overtredelsen og hva som er gjort for å rette opp forholdet. Det kan også legges vekt på tidligere praktisering av bevillingen.

Politiet har anledning til å stenge et salgs- eller skjenkested med bevilling for inntil to dager når de anser det for nødvendig ut fra politimessige vurderinger.

Kommunens kontroll.

Kommunen har plikt til å kontrollere at salg og skjenking skjer innenfor rammen av bestemmelsene gitt i lov og forskrift og kommunal bevilling. Hemne kommune har satt bort denne kontrollfunksjonen til et profesjonelt firma.

5. Mål og strategier for framtida

Visjon:

- En kommune fri for rusmiddelproblemer. Livskvalitet, mangfold og utfordringer for alle.

Hovedmål:

- Redusere de sosiale og helsemessige skadene av rusmiddelbruk i Hemne.
- Heve debutalder for bruk av rusmidler i Hemne.

Strategier:

1. Bruke kommunens bevillingspolitikk som virkemiddel

Kommunen har gjennom alkoholloven myndighet til å tildele og inndra salgs- og skjenkebevillinger for alkohol. Det kan gis kommunale retningslinjer innenfor bestemmelser i alkoholloven både når det gjelder tildeling og når det gjelder sanksjoner ved brudd på salgs- og skjenkebestemmelser. Kommunen styrer også salgs- og skjenketider innenfor lovens bestemmelser.

2. Etablere og vedlikeholde tverrfaglige arenaer

Som ansvarlig for lokale helsemessige og sosiale forhold samt oppvekstvilkår for barn og unge, må kommunen sørge for å ha et helhetlig blick på situasjon og utvikling innenfor rusområdet. For å unngå at noen faller utenfor, er det nødvendig at det etableres tverrfaglige arenaer hvor kommunens egne fagpersoner deltar sammen med andre aktuelle samarbeidspartner fra det offentlige. Disse arenaene må gis legitimitet, arbeidsoppgaver og arbeidsvilkår som gjør at de består og kan fylle en funksjon.

3. Samarbeid med næringsliv og frivillige lag og organisasjoner

Det offentlige representert ved kommune, lokale statlige institusjoner inkl. politi og videregående skole bør ikke alene ta alt ansvar for forebyggende oppgaver. Næringslivet vil profitere på at kommunen framstår som attraktiv å besøke og å bosette seg i, og bør ut fra dette perspektivet være interessert i å delta i forebyggende arbeid sammen med offentlige instanser. Næringslivets generelle samfunnsansvar bør også utfordres. Frivillige lag og organisasjoner – ”den tredje sektor” - har lang tradisjon for å ta samfunnsansvar. Det er viktig å invitere dem inn i et samarbeid og legge forholdene til rette for at de kan fylle en viktig forebyggende funksjon.

4. Etablere og støtte attraktive og varierte tilbud til ungdom mellom 16 og 20 år

Forebyggende arbeid kan ikke drives kun med regler og begrensninger. Det nødvendige korrektiv representert ved voksne eller andre unge som setter grenser er ikke til stede på alle arenaer hvor ungdom ferdes. Manglende attraktive tilbud kan føre til at det oppstår lukkede kulturer med lite innsyn og korrektiv. Vi må derfor ha gode ”lytteposter” som fanger opp det ungdom er opptatt av for å etablere tilbud som oppfattes som attraktive og som ungdom oppsøker av eget ønske.

5. Holdningsskapende arbeid gjennom opplysning og informasjon

En viktig del av forebyggende arbeid er opplysning om rusmidlers helsemessige skadevirkning og mulige konsekvenser ved misbruk. Dette arbeidet må starte tidlig. Skolen er en naturlig arena. Der treffes all ungdom i aktuelle aldersgrupper. Holdningsskapende arbeid må drives tverrfaglig og systematisk. Oppbygging av lokal kompetanse og positive rollemodeller er en viktig del av en slik strategi. Informasjons- og opplysningsarbeid må være kunnskapsbasert.

6. Etablere støtte til familier som opplever rusmisbruk

En familie som opplever rusmisbruk, enten blant en av foreldrene eller et barn, utsettes for et sterkt psykososialt press som følge av misbruket. Vi vet også at rusmisbruk ofte ledsages av psykisk og fysisk vold, mishandling og fysiske og psykiske skader. Mindreårige familiemedlemmer er ekstra utsatt. Alle instanser som jobber med barn og unge må i slike tilfeller være ekstra aktpågivende og samarbeide om å støtte opp rundt familien. Formidling og motivering for avvenning er også en del av en slik strategi.

7. Bevisstgjøre voksengenerasjonen som rollemodeller

Voksnes atferd og tilstedeværelse er viktig for barns utvikling av atferd og holdninger. Det er derfor ikke tilstrekkelig å kun konsentrere holdningsskapende arbeid mot barn og unge. Målgruppen for dette arbeidet må være alle voksne i lokalsamfunnet, uavhengig av om de har barn selv. Barn og unges oppvekstvilkår er et felles ansvar som alle må utfordres til å ta del i og å utvikle. Det må legges til rette for voksnes tilstedeværelse på arenaer hvor barn og unge oppholder seg.

6. Handlingsplan

D= Driftstiltak I= Investeringstiltak X= Aktivitetstiltak

Strategi 1: Bruke kommunens bevillingspolitikk som virkemiddel				
Tiltak	2006	2007	2008	2009
1. Det utarbeides reglement for sanksjoner ved brudd på bevillingsreglement		X		
2. Samfunns-, ungdoms- og grendehus opprettholdes som rusfrie arenaer. Unntak: ambulerende skjenkebevilling til <u>en</u> enkelt anledning.	X	X	X	X
3. Ved tildeling av skjenkebevilling arrangeres det kurs for skjenkebestyrere / ansatte og dørvakter med tema om hvordan håndtere uro, holdninger m.m.		D	D	

Strategi 2: Etablere og vedlikeholde tverrfaglige arenaer				
Tiltak	2006	2007	2008	2009
1.Støtte opp under tverrfaglige arbeidsgrupper som arena for utveksling av kunnskap, informasjon og for ideskaping og initiering av nye prosjekt og tiltak	X	X	X	X
2.Bruke SLT som overbyggende paraply over tverrfaglig samarbeid om rusforebygging	X	X/D	X/D	X/D
3.Kommunen arbeider for å få etablert et NAV-kontor med bred fagkompetanse.		X/D	D	D

Strategi 3: Samarbeid med næringsliv og frivillige lag og organisasjoner				
Tiltak	2006	2007	2008	2009
1.SLT utfordres til å ta initiativ til å etablere arenaer som kobler næringsliv og frivillige lag og organisasjoner som medspillere i rusforebyggende arbeid	X	X	X	X

Strategi 4: Etablere og støtte attraktive og varierte tilbud til ungdom mellom 16 og 20 år				
Tiltak	2006	2007	2008	2009
1.Etablere økonomisk støtte til oppstart og drift av virksomheter og arrangementer som vil profilere rusmiddelfrie arenaer.		D	D	D
2.Opprettholde og utvikle aktiv sommer.	X	X	X	X
3.Opprettholde sommerjobb for ungdom.	X	X	X	X
4.Etablere "Hjem for en femtilapp".		X/D	X/D	X/D
5.Opprettholde kommunal fritidsklubb som en rusfri arena.	X	X	X	X

Strategi 5: Holdningsskapende arbeid gjennom opplysning og informasjon				
Tiltak	2006	2007	2008	2009
1.Bygge videre på MOT – opprettholde avtale.	X	X	X	X
2.Bekjentgjøre og ta i bruk informasjonsbrosjyre om rus utarbeidet av kommunens rusprosjekt i 2005	X	X		
3.Få kunnskap om rusmiddelsituasjonen i Hemne ved å gjennomføre undersøkelse og utarbeide rapport om rusmiddelbruk blant ungdom 15 – 20 år.			X/D	
4.Opprettholde Og videreutvikle helsestasjon for ungdom	X	X	X	X
5.Brukermedvirkning for ungdom. Det må skapes en arena der ungdom skal bli hørt. SLT skal være en pådriver for dette.		X	X	X

Strategi 6: Etablere støtte til familier som opplever rusmisbruk				
Tiltak	2006	2007	2008	2009
1. Bekjentgjøre og ta i bruk "Rutine for henvendelse om rusrelaterte spørsmål" utarbeidet av kommunens rusprosjekt 2005.	X	X		
2. Utarbeide felles kommunale rutiner for oppfølging av rusrelaterte saker.	X			

Strategi 7: Bevisstgjøre voksgenerasjonen som rollemodeller				
Tiltak	2006	2007	2008	2009
1. Utvikle arenaer for kontakt med foreldre og ungdom for å drive holdningsskapende arbeid / ansvarliggjøring av voksne	X	X		
2. Støtte opp under og videreutvikle nattravnordningen.	X	X	X	X